



Bruxelles, 12. svibnja 2026.
(OR. en)

Međuinstitucijski predmet:
2026/0060 (NLE)

8931/26
ADD 1

RECH 207
RELEX 601

NAPOMENA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Za: Odbor stalnih predstavnika / Vijeće

Br. preth. dok.: 8120/26

Predmet: *Priprema za sastanak Vijeća za konkurentnost (unutarnje tržište, industrija, istraživanje i svemir) 28. i 29. svibnja 2026.*

Preporuka Vijeća o okviru Europske unije za znanstvenu diplomaciju
– donošenje

PREPORUKA VIJEĆA

o okviru Europske unije za znanstvenu diplomaciju

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 292. u vezi s člankom 182. stavkom 5.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

- (1) Znanost je globalno javno dobro koje pomiče granice znanja i razvija rješenja u korist čovječanstva putem temeljnih i primijenjenih istraživanja, u svim javnim i privatnim sektorima.
- (2) Univerzalni jezik znanosti može povezati i nadahnuti pojedince i nacije.
- (3) Znanost je oduvijek pokretač europske integracije i doprinosi oblikovanju europskog identiteta na temelju zajedničkih načela i vrijednosti.
- (4) Znanost, istraživanje, inovacije i visoko obrazovanje ključni su elementi meke sile Unije i doprinose jačanju odnosa Unije s trećim zemljama.

- (5) Potrebno je osigurati da međunarodni sustav istraživanja i inovacija bude otvoren i siguran, u skladu s načelom „otvoreni koliko je to moguće, zatvoreni koliko je to potrebno”, u skladu s Preporukom Vijeća o jačanju sigurnosti istraživanja¹.
- (6) Istraživanje i inovacije temelj su konkurentnosti, otpornosti, blagostanja i društvene dobrobiti Unije, a ujedno doprinose i zaštiti njezinih interesa i vrijednosti.
- (7) Obzor Europa najveći je multilateralni program za istraživanje i inovacije na svijetu, u kojem mogu sudjelovati treće zemlje, među ostalim tako što mu se mogu pridružiti pouzdane partnerske zemlje iz susjedstva Unije i šire, kao i znanstvenici iz cijelog svijeta.
- (8) Inicijativom „Odaberi Europu za znanost”² želi se povećati privlačnost Unije za istraživače iz cijelog svijeta, posebno zahvaljujući bespovratnim sredstvima Europskog istraživačkog vijeća (ERC)³, djelovanjima Marie Skłodowska-Curie (MSCA)⁴ i instrumentima koji se nude na nacionalnoj i, prema potrebi, podnacionalnoj razini.
- (9) Razvoj i uvođenje revolucionarnih tehnologija, kao što su umjetna inteligencija ili kvantna tehnologija, doprinose sve većoj globalnoj konkurenciji i snažno utječu na živote ljudi. Korištenjem transformativne snage umjetne inteligencije u znanosti stvaraju se mogućnosti i izazovi bez presedana, na primjer u vezi s intelektualnim vlasništvom, upravljanjem podacima, znanstvenim izdavaštvom, razmjenom modela, pristupom znanju i računalstvu te znanstvenom etikom i integritetom.

¹ Preporuka Vijeća od 23. svibnja 2024. o jačanju sigurnosti istraživanja, SL C 3510, 30.5.2024.

² https://commission.europa.eu/topics/research-and-innovation/choose-europe_en

³ <https://erc.europa.eu/homepage>

⁴ <https://marie-sklodowska-curie-actions.ec.europa.eu/>

- (10) Unija se suočava s nepredvidivim geopolitičkim okruženjem u kojem raste pritisak na međunarodnu suradnju, demokraciju, multilateralizam, vladavinu prava i samu znanost.
- (11) Državni i nadržavni akteri vrše sve veći pritisak na globalna i zajednička dobra, među ostalim na prostore koji su izvan nacionalne jurisdikcije.
- (12) Nije postignut zadovoljavajući napredak u ostvarivanju Programa Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030.⁵ i ciljeva održivog razvoja ni u rješavanju trostruke planetarne krize koju predstavljaju klimatske promjene, gubitak bioraznolikosti i onečišćenje, što znači da zemlje moraju djelovati zajedno i na temelju znanstvenih dokaza.
- (13) Unija i njezine države članice među glavnim su pokretačima globalnih međuvladinih znanstveno-političkih tijela kao što su Međuvladin panel o klimatskim promjenama (IPCC)⁶. Međuvladina znanstveno-politička platforma o bioraznolikosti i uslugama ekosustava (IPBES)⁷ i Međuvladin znanstveno-politički panel o kemikalijama, otpadu i onečišćenju (ISP-CWP)⁸.
- (14) Istraživanje osigurava dokaze potrebne za podupiranje međunarodnih sporazuma i političkih odluka u širokom rasponu diplomatskih područja, prema potrebi.
- (15) Vanjska i sigurnosna politika, uključujući zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku (ZVSP), utječe na politike u području istraživanja i inovacija, i izravno, npr. uvođenjem ograničenja suradnje s određenim međunarodnim partnerima i konkurentima, i neizravno, npr. olakšavanjem međunarodne suradnje te stvaranjem jednakih uvjeta.

⁵ <https://sdgs.un.org/2030agenda>

⁶ <https://www.ipcc.ch/>

⁷ <https://www.ipbes.net/>

⁸ <https://www.unep.org/isp-cwp>

- (16) Budući da se znanje, istraživanje i inovacije više nego ikad pretvaraju u moć i geopolitički utjecaj, bolje iskorištavanje sredstava Unije za istraživanje i inovacije te uspostava različitih strateških partnerstava doprinijeli bi snažnoj i neovisnoj Uniji.
- (17) S obzirom na sve veću povezanost znanosti, tehnologije i inovacija, s jedne strane, te vanjske i sigurnosne politike, s druge strane, što se odražava u brojnim Unijinim dokumentima o politikama⁹ i nedavnim važnim izvješćima¹⁰, javlja se potreba za okvirom Europske unije za znanstvenu diplomaciju.

⁹ Među ostalim, Komunikacija Komisije o globalnom pristupu istraživanju i inovacijama, COM(2021) 252 final od 18.5.2021. i povezani zaključci Vijeća, 12301/21 od 28.9.2021.; Zajednička komunikacija o povećanju doprinosa EU-a multilateralizmu koji se temelji na pravilima, JOIN(2021) 3 final od 17.2.2021. zaključci Vijeća naslovljeni „Načela i vrijednosti za međunarodnu suradnju u području istraživanja i inovacija”, 10125/22 od 10.6.2022.; Zaključci Vijeća o jačanju uloge i učinka istraživanja i inovacija u procesu oblikovanja politika u Uniji, 16450/23 od 8.12.2023.; komunikacija Komisije naslovljena „Europska strategija za istraživačku i tehnološku infrastrukturu”, COM(2025) 497 final/2 od 30.9.2025.; zajednička komunikacija naslovljena „Jačanje gospodarske sigurnosti EU-a”, JOIN(2025) 977 od 3.12.2025.; Preporuka Vijeća od 23. svibnja 2024. o jačanju sigurnosti istraživanja (SL C, C/2024/3510, 30.5.2024.).

¹⁰ Enrico Letta, *Much more than a market – Speed, Security, Solidarity. Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens* (Više od tržišta – Brzina, sigurnost, solidarnost. Osnajivanje jedinstvenog tržišta za ostvarivanje održive budućnosti i blagostanja za sve građane EU-a), 2024.; Europska komisija: *Budućnost europske konkurentnosti. Part A, A competitiveness strategy for Europe* (Dio A, Strategija za konkurentnost Europe), Ured za publikacije Europske unije, 2025.; Europska komisija: *Align, act, accelerate – Research, technology and innovation to boost European competitiveness* (Usklađivanje, djelovanje, ubrzavanje – Istraživanje, tehnologija i inovacije za poticanje europske konkurentnosti), Ured za publikacije Europske unije, 2024.; Europska komisija: *A European framework for science diplomacy – Recommendations of the EU Science Diplomacy Working Groups* (Europski okvir za znanstvenu diplomaciju – preporuke radnih skupina EU-a za znanstvenu diplomaciju), Ured za publikacije Europske unije, 2025.

- (18) Stvaranjem veza i jačanjem dijaloga između znanosti i diplomacije znanstvena diplomacija ima ključnu ulogu u:
- a) očuvanju i promicanju demokratskih vrijednosti, strateških interesa te suvereniteta Unije nad tehnologijama i podacima;
 - b) jačanju položaja Unije kao jednog od vodećih globalnih aktera u području znanosti i tehnologije putem otvorene i sigurne međunarodne znanstvene suradnje;
 - c) jačanju povjerenja u znanost, poticanju uvođenja znanstvenih predviđanja i savjetovanja u postupcima donošenja odluka te promicanju angažmana javnosti;
 - d) maksimalnom povećanju utjecaja koji istraživački i inovacijski potencijal Unije ima na nastojanja za ostvarenje mira i zaštite ljudskih prava, multilateralizma i međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima; i
 - e) jačanju predanosti Unije održivom upravljanju globalnim javnim i zajedničkim dobrima, borbi protiv trostruke planetarne krize klimatskih promjena, gubitka bioraznolikosti i onečišćenja te doprinosu postizanju Programa Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030. i ciljeva održivog razvoja.
- (19) Znanstvena diplomacija Unije trebala bi:
- a) ostati čvrsto zasnovana na temeljnim vrijednostima Unije, kako su utvrđene u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji, uključujući slobodu, demokraciju, jednakost, vladavinu prava i poštovanje ljudskih prava;

- b) zasnivati se osobito na načelima i vrijednostima na kojima se temelji međunarodna suradnja u području istraživanja i inovacija, kako je navedeno u Komunikaciji o globalnom pristupu istraživanju i inovacijama¹¹, Paktu za istraživanje i inovacije u Europi¹², Deklaraciji iz Marseilla o međunarodnoj suradnji u području istraživanja i inovacija¹³ i Izjavi iz Bruxellesa „Multilateralni dijalog o načelima i vrijednostima za međunarodnu suradnju u području istraživanja i inovacija”¹⁴, prije svega akademskoj slobodi i slobodi znanstvenog istraživanja, znanstvenoj izvrsnosti, istraživačkoj etici i integritetu, sigurnosti istraživanja, rodnoj ravnopravnosti, jednakim mogućnostima za sve, raznolikosti i uključivosti, otvorenoj znanosti i otvorenim podacima te oblikovanju politika utemeljenom na dokazima;
- c) provoditi se uz potpuno poštovanje odgovarajućih nadležnosti, kako su definirane Ugovorom, i u skladu s vanjskim djelovanjem i relevantnim programima Unije, posebno programom Obzor Europa.
- (20) Znanstvena diplomacija ne bi trebala služiti kao mehanizam za potkopavanje sankcija na razini Unije.
- (21) Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO) i druge multilateralne organizacije potiču globalne i regionalne dijaloge o znanstvenoj diplomaciji kojima bi Unija trebala doprinosti.
- (22) Kako bi ostvarila svoje interese i uključila državne i nedržavne aktere, Unija bi trebala strateški i koordinirano koristiti znanstvenu diplomaciju u odnosu na svoje globalne partnere i konkurente, koji ulažu u vlastite kapacitete znanstvene diplomacije.

¹¹ Komunikacija Komisije o globalnom pristupu istraživanju i inovacijama, COM(2021) 252 final od 18.5.2021.

¹² Preporuka Vijeća (EU) 2021/2122 od 26. studenoga 2021. o Paktu za istraživanje i inovacije u Europi, SL L 431, 2.12.2021.

¹³ <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/sites/default/files/2022-03/d-claration-de-marseille--17072.pdf>

¹⁴ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/94d6bb42-1fe7-478c-b6b4-d0be4dfb0204_en?filename=brussels-ministerial-statement-2024-02.pdf

- (23) Potrebno je ojačati pravedna i uzajamno korisna partnerstva s Globalnim jugom, posebno u regijama od strateške važnosti za Uniju, među ostalim putem inicijativa Tima Europa u okviru strategije Global Gateway i mehanizama trostrane suradnje, kako bi se pružila potpora mladim istraživačima i cirkulaciji mozгова, ojačali znanstveni kapaciteti, riješio problem asimetrije u istraživanju, promicalo suradničko stvaranje znanja i odgovorilo na zajedničke globalne izazove.
- (24) Nekoliko država članica priprema i donosi nacionalne strategije znanstvene diplomacije i jača znanstveno-tehnološke kapacitete u svojim diplomatskim službama kod kuće i u inozemstvu.
- (25) S obzirom na mnoštvo aktualnih aktivnosti, potrebno je poticati usklađenost i optimizirati upotrebu resursa u znanstvenoj diplomaciji, i na razini Unije i na razini država članica. U tu su svrhu potrebni koordinacija, uzajamno učenje i razmjena najboljih praksi, a Komisija bi, prema potrebi, trebala pružiti prilagođene smjernice i pomoć državama članicama, uzimajući u obzir njihove posebne situacije i postojeće razlike.
- (26) Znanstvena diplomacija može doprinijeti unaprjeđenju i ostvarivanju europskog istraživačkog prostora (EIP), i na unutarnjoj razini i u pogledu njegove vanjske dimenzije. Stoga je uspostava okvira Europske unije za znanstvenu diplomaciju uključena u program politike EIP-a za razdoblje 2025. – 2027.¹⁵, kojim se doprinosi radu na konceptu „pete slobode” – jedinstvenog tržišta za istraživanje i inovacije¹⁶.

¹⁵ Preporuka Vijeća od 24. lipnja 2025. o programu politike europskog istraživačkog prostora za razdoblje 2025. – 2027., SL C, C/2025/3593, 30.6.2025.

¹⁶ Enrico Letta, idem.

- (27) Unija se temelji na dugoj tradiciji inicijativa koje su oblikovale globalnu znanstvenu diplomaciju, među kojima su Europska organizacija za nuklearna istraživanja (CERN)¹⁷ i Međunarodni institut za analizu primijenjenih sustava (IIASA)¹⁸. Posljednjih se godina razvila dinamična europska zajednica znanstvenika i stručnjaka u području znanstvene diplomacije, što je, na primjer, dovelo do osnivanja Saveza EU-a za znanstvenu diplomaciju¹⁹ i Mreže ministarstava vanjskih poslova EU-a za znanstvenu diplomaciju i savjetovanje²⁰.
- (28) Stoga bi se Unija i njezine države članice trebale postaviti kao globalni predvodnici u području znanstvene diplomacije kako bi obranile vlastite interese, promicale europske vrijednosti i služile globalnom javnom dobru.
- (29) Za potrebe ove Preporuke:
- a) „znanost” se odnosi na sustavno proučavanje strukture i ponašanja fizičkog i društvenog svijeta promatranjem, eksperimentiranjem, analizom, tumačenjem i testiranjem teorija u odnosu na dobivene empirijske dokaze. Obuhvaća prirodne znanosti, tehnologiju, inženjerstvo, matematiku i medicinu te društvene i humanističke znanosti i umjetnost te uključuje temeljna i primijenjena istraživanja u javnom i privatnom sektoru;
 - b) „diplomacija” se odnosi na vođenje međunarodnih odnosa državnih i nedržavnih aktera mirnim sredstvima kao što su dijalog i pregovori, među ostalim preko predstavnika u inozemstvu;
 - c) „znanstvena diplomacija” odnosi se na izravno ili neizravno korištenje znanosti, znanstvenih dokaza i znanstvene suradnje za doprinos i potporu inozemnim politikama na različitim razinama, kao i korištenje diplomacije za potporu međunarodnoj suradnji i znanstvenom napretku te za njihovo promicanje.

¹⁷ <https://home.cern/>

¹⁸ <https://iiasa.ac.at/>

¹⁹ <https://www.science-diplomacy.eu/>

²⁰ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-research-and-innovation/europe-world/international-cooperation/science-diplomacy_en#eu-ministries-of-foreign-affairs-science-diplomacy-and-advice-network

- (30) Ovom se Preporukom ne zadire u nadležnost država članica ni u jednom području politike, uključujući vanjsku i sigurnosnu politiku, kao ni u autonomiju i neovisnost znanstvenih ustanova.

PREPORUČUJE DA DRŽAVE ČLANICE, uz puno poštovanje supsidijarnosti, proporcionalnosti, institucijske autonomije i akademske slobode te u skladu s nacionalnim posebnostima i različitim polaznim točkama država članica te njihovim nadležnostima na temelju Ugovora, uzimajući u obzir potrebu za optimizacijom resursa, i na razini Unije i na razini država članica, poduzimaju sljedeće strateške, operativne i poticajne mjere:

Strateške mjere

1. prepoznaju važnost znanstvene diplomacije kao sastavnog dijela svoje politike u području istraživanja i inovacija te svoje vanjske i sigurnosne politike, kao i njezin doprinos zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici te zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici prepoznavanjem njezina potencijala u okviru relevantnih strategija politike;
2. u suradnji s Komisijom maksimalno povećaju učinak znanstvene diplomacije na promicanje vrijednosti Unije, među ostalim slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, kao i mira i multilateralizma;
3. priznaju potencijal znanstvene diplomacije za poticanje aktivnosti međunarodne suradnje u području znanosti, istraživanja i inovacija te se koriste mjerama znanstvene diplomacije kako bi se Unija pozicionirala kao globalni predvodnik u pogledu akademske slobode, slobode znanstvenog istraživanja, otvorene znanosti te otvorene i sigurne međunarodne suradnje u području istraživanja, tehnologije i inovacija, među ostalim putem inicijative „Odaberi Europu za znanost” na temelju pristupa Tima Europa i pridruživanjem trećih zemalja programima Obzor Europa i Euratom;

4. u suradnji s Komisijom iskoriste znanstvenu diplomaciju za ostvarivanje interesa konkurentnosti, otpornosti, blagostanja i društvene dobrobiti Unije, na primjer kako bi se bolje iskoristile mogućnosti koje nude partnerstva s Unijom, među ostalim u okviru strategije Global Gateway²¹, te kako bi se promicale europske tehnologije i poduprla uloga Unije u utvrđivanju globalnih tehničkih standarda, kao i tehnološka i podatkovna suverenost Unije, na temelju načela reciprociteta otvorenosti i razmjene podataka;
5. u suradnji s Komisijom potiču interdisciplinarne i transdisciplinarne dijaloge na razini Unije te na nacionalnoj i podnacionalnoj razini među različitim akterima u području znanstvene diplomacije o postizanju ravnoteže između znanstvenih ciljeva i interesa vanjske i sigurnosne politike, posebno uzimajući u obzir da je potrebno: (a) ocijeniti učinke ograničenja na međunarodnu znanstvenu suradnju; (b) utvrditi i ublažiti rizike za gospodarsku i istraživačku sigurnost, posebno u područjima ključnih i osjetljivih tehnologija; i (c) istražiti i iskoristiti potencijal znanstvene diplomacije kako bi se pripremio teren za istraživanje i inovacije te djelovanje u području vanjske i sigurnosne politike;
6. u suradnji s Komisijom, uzimajući u obzir sigurnosne bojazni povezane s tehnologijama s dvojnog namjenom i drugim osjetljivim tehnologijama, utvrde specifična područja u kojima se znanstvena diplomacija može upotrijebiti kao alat za izgradnju povjerenja za održavanje i promicanje dijaloga s trećim zemljama, kad god se procijeni da je to korisno i u skladu s vanjskom i sigurnosnom politikom, osiguravajući pritom da takav dijalog ne dovede do neovlaštenog prijenosa osjetljivog znanja stranim vojnim ili obavještajnim službama ili da se njime ne ugrožavaju sankcije na razini Unije;

²¹ https://commission.europa.eu/topics/international-partnerships/global-gateway_hr

7. kad god to može doprinijeti postojećim političkim procesima, iskoriste znanstvenu diplomaciju za unapređenje provedbe Programa Ujedinjenih naroda do 2030. i ciljeva održivog razvoja, za potporu razvoju i provedbi međunarodnih sporazuma, za rješavanje globalnih izazova u pogledu održivosti, među ostalim u nestabilnim i geopolitički strateškim okruženjima kao što su Arktik, Sredozemlje, istočna granica EU-a i zapadni Balkan, te za održivo upravljanje globalnim i zajedničkim dobrima u fragmentiranom geopolitičkom okruženju, uključujući prostore izvan nacionalne jurisdikcije kao što su otvoreno more i duboko more, Antarktika, niska Zemljina orbita, Mjesec i druga nebeska tijela, kao i zajedničkim dobrima kao što su radiospektar te tamno i tiho nebo;
8. u suradnji s Komisijom promiču vodstvo Unije u pogledu globalne znanstvene diplomacije (a) sudjelovanjem u globalnom diskursu o znanstvenoj diplomaciji koji promiču UNESCO i drugi međunarodni forumi te (b) jačanjem veza i izgradnjom saveza s pouzdanim partnerima diljem svijeta, vođenih zajedničkim interesima Unije i država članica te utemeljenih na zajedničkim načelima i vrijednostima u području istraživanja i inovacija;
9. oslanjajući se na uspješne primjere kao što je Međunarodni centar za sinkrotronsko zračenje za eksperimentalnu znanost i primjene na Bliskom istoku (SESAME)²², koriste znanstvenu diplomaciju kako bi se olakšali uspostava i razvoj međunarodnih istraživačkih infrastruktura, čime se promiču ambicije i pokretačka snaga Unije;
10. u suradnji s Komisijom uvrste europske istraživačke i tehnološke infrastrukture među strateške prednosti meke sile Unije u području znanstvene diplomacije²³ i među ključne pokretače strateške autonomije i znanstvene izvrsnosti Unije, iskorištavajući njihov potencijal za privlačenje najboljih talenata, njihov doprinos inovacijama, revolucionarna istraživanja, stvaranje znanja, utvrđivanje standarda i razmjenu vidljivih, dostupnih, interoperabilnih i ponovno upotrebljivih (FAIR) podataka te njihovu ulogu u unapređenju bilateralnih i multilateralnih odnosa;

²² <https://www.sesame.org.jo/>

²³ Komunikacija Komisije naslovljena „Europska strategija za istraživačku i tehnološku infrastrukturu”, COM(2025) 497 final/2 od 30.9.2025. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=COM:2025:497:REV1>.

Operativne mjere

11. ako već nisu uspostavljene te na temelju postojećih struktura, razmotre uspostavu odgovarajućih mehanizama potpore za koordinaciju znanstvene diplomacije među vladama i s ključnim dionicima na različitim razinama, među ostalim imenovanjem nacionalnog koordinatora za znanstvenu diplomaciju, ako je potrebno, i razmatranjem sinergija s drugim sektorskim diplomacijama, kao što su klimatska, zelena, vodna, oceanska, polarna, svemirska, energetska i zdravstvena diplomacija, s posebnim naglaskom na međupovezanosti s tehnološkom i digitalnom diplomacijom te kulturnom diplomacijom;
12. prema potrebi i uz savjetovanje s Komisijom, ovisno o slučaju, razmotre izradu nacionalnih planova za mjere znanstvene diplomacije utemeljene na interesima i vrijednostima, koji će se redovito ažurirati na temelju: (a) utvrđivanja strateških tematskih i geografskih prioriteta i interesa na razini Unije te na nacionalnoj i, prema potrebi, podnacionalnoj razini, koje su dogovorili relevantni dionici u području znanstvene diplomacije, i (b) procjene zajedničkih interesa i mogućnosti za suradnju između Unije i trećih zemalja u određenim područjima, među ostalim pridruživanjem programu Obzor Europa i sudjelovanjem u njemu;

13. preispitaju i, prema potrebi, pojačaju znanstveno savjetovanje i mehanizme predviđanja kojima se koriste ministarstva vanjskih poslova i druga relevantna ministarstva kako bi se utvrdili nedostaci u kapacitetima i izradile preporuke za poboljšanje tih mehanizama znanosti za politiku, među ostalim mogućim raspoređivanjem istraživača i istraživačkog osoblja²⁴ na mjesta znanstvenih savjetnika u diplomatskim službama, ovisno o slučaju, oslanjajući se na iskustva stečena primjenom postojećih mehanizama znanstvenog savjetovanja na globalnoj razini, razini Unije te nacionalnoj i podnacionalnoj razini, čime se podupiru šira nastojanja za promicanje upotrebe znanstvenih dokaza u oblikovanju javnih politika²⁵, među ostalim putem djelovanja EIP-a za unapređenje europske znanosti za politiku;
14. preispitaju i ojačaju, ako je primjenjivo, mehanizme za diplomatsku i međunarodnu suradnju u okviru ministarstava znanosti i drugih relevantnih struktura u području istraživanja i inovacija utvrđivanjem nedostataka u kapacitetima i izradom mjera za poboljšanje diplomatskih vještina unutar tih mehanizama, među ostalim mogućim raspoređivanjem iskusnih diplomatskih savjetnika u znanstvene ustanove;

²⁴ Vidjeti Preporuku Vijeća od 18. prosinca 2023. o europskom okviru za privlačenje i zadržavanje istraživačkih, inovacijskih i poduzetničkih talenata u Europi, SL C 1640, 29.12.2023.

²⁵ U skladu sa zaključcima Vijeća o jačanju uloge i učinka istraživanja i inovacija u procesu oblikovanja politika u Uniji, 16450/23 od 8.12.2023.

15. u suradnji s Komisijom pojačaju angažman Unije u znanstveno utemeljenim međunarodnim organizacijama i, ako je to moguće, pruže potporu tim organizacijama na koordiniran način, uključujući globalne međuvladine platforme za znanstvenu politiku, te ojačaju suradnju s nevladinim međunarodnim organizacijama aktivnima u području znanstvene diplomacije kao što su Međunarodno vijeće za znanost (ISC)²⁶ i Ženevski anticipativni centar za znanost i diplomaciju (GESDA)²⁷, kao i s organizacijama koje rade na tehničkim standardima i konvencijama;
16. u suradnji s Komisijom stvore mreže i sinergije između atašea za znanost i tehnologiju u diplomatskim predstavništvima Unije i država članica diljem svijeta kako bi se maksimalno povećao njihov kratkoročni i dugoročni učinak i bolje iskoristili postojeći resursi, uključujući nacionalne mreže i digitalne platforme, zadržavajući pritom naglasak na koordinaciji, a ne na stvaranju novih struktura, te izbjegavajući nepotrebno administrativno opterećenje;
17. u suradnji s Komisijom podrže aktivnosti Unije za podizanje svijesti u području znanstvene diplomacije zauzimanjem strukturiranog pristupa znanstvenoj dijaspori država članica, pomaganjem u stvaranju relevantnih mreža u suradnji sa službama za akademsku razmjenu i drugim postojećim relevantnim mehanizmima, boljim iskorištavanjem nacionalnih i Unijinih mreža bivših korisnika programa mobilnosti, kao što su udruga bivših korisnika programa Marie Curie²⁸ i udruga Erasmus Mundus²⁹, te iskorištavanjem renomiranih događanja kojima se promiče znanstveno utemeljen angažman među ljudima bez obzira na geopolitičke podjele;
18. razviju strateški pristup znanstvenicima i istraživačima koji su izbjeglice i izloženi riziku s ciljem olakšavanja njihova kontinuiranog doprinosa istraživanju i inovacijama, na temelju načela i vrijednosti za koje se Unija zalaže, uz provedbu potrebnih zaštitnih mjera;

²⁶ <https://council.science/>

²⁷ <https://www.gesda.global/>

²⁸ <https://www.mariecuriealumni.eu/>

²⁹ <https://www.em-a.eu/>

19. rade na učinkovitoj suradnji s Globalnim jugom izgradnjom ravnopravnih partnerstava za znanstvenu diplomaciju kojima će se poticati doprinos lokalnog znanja i stručnosti zajedničkim globalnim izazovima te pružiti mogućnosti za izgradnju kapaciteta, čime će se raditi na otklanjanju asimetrije u istraživačkim i inovacijskim kapacitetima;

Poticajne mjere

20. potiču veze između, s jedne strane, diplomatskih službi država članica i, s druge strane, organizacija koje provode istraživanja, sveučilišta i drugih visokih učilišta, uključujući saveze europskih sveučilišta, ulagače u istraživanja, istraživače i istraživačko osoblje, kao i civilno društvo i nedržavne aktere, koji mogu otvoriti nove putove za inovacije i ojačati globalna partnerstva izvan tradicionalnih kanala koji postoje između vlade i akademske zajednice,
21. u suradnji s Komisijom podupiru razvoj pozitivnog diskursa o znanstvenoj diplomaciji koji se temelji na multidisciplinarnim i interdisciplinarnim istraživanjima, sustavno uključujući društvene i humanističke znanosti, te diseminacije njihovih nalaza putem znanstvenih publikacija te komunikacije i angažmana s javnošću, s ciljem jačanja povjerenja u znanost, jačanja integriteta informacijskog prostora, borbe protiv dezinformacija i zaštite demokracije, slobode i multilateralizma;

22. promiču višejezičnost u znanstvenoj diplomaciji i jezičnu raznolikost u znanosti u skladu s preporukama skupine G-20 o znanstvenom angažmanu³⁰;
23. potiču, uz potpuno poštovanje nacionalnih nadležnosti u području obrazovanja i akademske slobode, integraciju elemenata povezanih sa znanstvenom diplomacijom, ulogom znanosti u međunarodnoj suradnji i oblikovanjem politika utemeljenih na dokazima u relevantne programe obrazovanja i osposobljavanja kako bi se među mlađim generacijama podigla razina osviještenosti o vezama između znanosti, politike i globalnih izazova, na primjer poticanjem znanstvene diplomacije mladih ambasadora, ako to žele;
24. u suradnji s akademskim ustanovama razmotre pružanje obuke u području znanstvene diplomacije znanstvenicima i diplomatima, kao i stručnjacima koji rade na dodirnim točkama između znanosti i diplomacije u suradnji s relevantnim dionicima, među ostalim integriranjem modula znanstvene diplomacije u studijske programe diplomatskih akademija i osposobljavanje diplomata prije upućivanja na rad u inozemstvo;

PREPORUČUJE KOMISIJI da poduzme sljedeće mjere, posebno kako bi poduprla provedbu točaka od 1. do 24. ove Preporuke:

25. podrži evidentiranje aktera, strategija i ponuda osposobljavanja u području znanstvene diplomacije Unije te nastojanja partnera i konkurenata Unije u tom području kako bi se dobio pregled postojećih nacionalnih okvira i trenutačno dostupnih resursa i najboljih praksi znanstvene diplomacije, kao i globalnog okruženja znanstvene diplomacije u kojem Unija i njezine države članice djeluju, čime se doprinosi smanjenju razlika među državama članicama;

³⁰ https://g7g20-documents.org/fileadmin/G7G20_documents/2025/G20/South%20Africa/Sherpa-Track/Research%20and%20Innovation%20Ministers/1%20Ministers'%20Language/Research%20and%20Innovation_Recommendations%20on%20Science%20Engagement_23.09.2025.pdf

26. pojača praćenje revolucionarnih postignuća u području istraživanja, tehnologije i inovacija, kao što je povećana upotreba umjetne inteligencije u znanosti u okviru opće politike Unije o umjetnoj inteligenciji³¹, procjenom njihovih posljedica za znanstvenu suradnju, istraživački integritet, etiku, zaštitu intelektualnog vlasništva, konkurentnost i otpornost te stvaranje vrijednosti i tehnološke suverenosti Unije, kao i promicanjem antropocentrične, odgovorne, transparentne i sigurne upotrebe tih tehnologija na globalnoj razini;
27. omogući redovit dijalog između znanstvenika i diplomata te stručnjaka koji rade na dodirnim točkama između njih osnivanjem virtualne europske platforme za znanstvenu diplomaciju na temelju pristupa Tima Europa i na temelju, ako je moguće, postojećih Unijinih i nacionalnih platformi i mreža, koja može poslužiti za utvrđivanje tema za zajedničko djelovanje u području znanstvene diplomacije u odnosu na relevantne zemlje i regije od interesa za Uniju;
28. uspostavi *ad hoc* kontaktnu skupinu unutar postojećeg okvira EIP-a (npr. Stalna podskupina Foruma EIP-a za globalni pristup) koja se može aktivirati *ad hoc* kako bi se podržalo osmišljavanje zajedničkog odgovora u području istraživanja i inovacija kada je to potrebno kako bi se odgovorilo na geopolitička zbivanja kao što su prijetnje gospodarskoj sigurnosti Unije, vojne agresije ili nazadovanje demokracije, među ostalim podupiranjem koordinirane procjene rizika i planiranja za nepredvidive situacije u pogledu međunarodne suradnje u području istraživanja;

³¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/ai-office>

29. integrira okvir Europske unije za znanstvenu diplomaciju u okvirni program za istraživanje i inovacije te druge programe Unije, među ostalim program Euratoma za istraživanje i osposobljavanje, poticanjem instrumenata kao što su inicijativa „Odaberi Europu za znanost”, pridruživanje programu Obzor Europa i međunarodno sudjelovanje u njemu, sporazumi o znanosti i tehnologiji, projekti u okviru strategije Global Gateway, Europski oblak za otvorenu znanost³², konzorciji europskih istraživačkih infrastruktura³³ i mreža EUREKA³⁴, kao i inicijative usmjerene na određene geografske regije i teme, kao što su Partnerstvo za istraživanje i inovacije na mediteranskom području (PRIMA) za razdoblje 2021. – 2027.³⁵, Program za inovacije Afričke unije i EU-a³⁶, Partnerstvo europskih zemalja i zemalja u razvoju u području kliničkih studija za globalno zdravlje (EDCTP) za razdoblje 2021. – 2027.³⁷, Misija za inovacije³⁸ i Sveatlantski savez za istraživanje oceana i inovacije (AAORIA)³⁹.
30. olakša uspostavu mediteranskog centra za znanstvenu diplomaciju, kako je najavljeno u Paktu za Mediteran⁴⁰, na temelju postojećih aktivnosti u regiji, te da uz blisku suradnju s državama članicama uspostavi zajedničko djelovanje u području znanstvene diplomacije na Bliskom istoku i s tom regijom (zajedničko političko djelovanje) te ojača dijaloge o znanstvenoj diplomaciji s ključnim multilateralnim i međunarodnim partnerima, kao što su Afrička unija (AU), Zajednica latinskoameričkih i karipskih država (CELAC), Udruženje država jugoistočne Azije (ASEAN) i središnja Azija, kao i sa zemljama kandidatkinjama za članstvo u EU-u i trećim zemljama pridruženima okvirnom programu za istraživanje i inovacije, ovisno o potrebi;

32 <https://eosc.eu/>

33 <https://www.eric-forum.eu/>

34 <https://www.eurekanetwork.org/>

35 <https://prima-med.org/>

36 https://research-and-innovation.ec.europa.eu/system/files/2023-07/ec_rtd_au-eu-innovation-agenda-final-version.pdf

37 <https://www.edctp.org/>

38 <https://mission-innovation.net/>

39 <https://allatlanticocean.org/>

40 Zajednička komunikacija o Paktu za Mediteran, JOIN(2025) 26 final od 16.10.2025.

31. pojača pružanje znanstvenih savjeta vanjskoj i sigurnosnoj politici, posebno putem aktivnosti Zajedničkog istraživačkog centra (JRC) Europske komisije⁴¹ i Mehanizma za znanstveno savjetovanje⁴² te decentraliziranih agencija Unije⁴³, među ostalim podupiranjem međunarodnih dijaloga u suradnji s međunarodnim tijelima za znanstveno savjetovanje.

PROVEDBA, OBAVJEŠĆIVANJE I IZVJEŠĆIVANJE

Preporučuje se da države članice što prije provedu točke od 1. do 24. ove Preporuke u skladu sa svojim posebnim okolnostima.

Preporučuje se da Komisija i države članice obavješćuju širu javnost o važnosti znanstvene diplomacije.

Preporučuje se da Komisija prati napredak u provedbi ove Preporuke putem postojećih upravljačkih struktura EIP-a, posebno Stalne podskupine Foruma EIP-a za globalni pristup, u suradnji s Europskom službom za vanjsko djelovanje, te putem platforme EIP-a i relevantnih alata za praćenje, i da svake dvije godine Vijeću podnese izvješće o napretku u provedbi ove Preporuke u okviru svojeg dvogodišnjeg izvješćivanja o globalnom pristupu istraživanju i inovacijama. Nije potrebno uspostavljati nove strukture.

Preporučuje se da Stalna podskupina Foruma EIP-a za globalni pristup podrži uspostavu zajedničkih pokazatelja primjenjivih na sve aktere uključene u znanstvenu diplomaciju Unije kako bi se omogućilo dosljedno i sustavno praćenje njihovih aktivnosti i napretka, čime bi se osiguralo učinkovito prikupljanje zajedničkih informacija za potporu razvoju usklađenih mjera među tim akterima.

⁴¹ https://joint-research-centre.ec.europa.eu/index_en

⁴² <https://scientificadvice.eu/>

⁴³ https://www.euda.europa.eu/publications/brochures/eu-ansa_en

U tom kontekstu države članice pozivaju se da, na dobrovoljnoj osnovi i ovisno o raspoloživosti, s Komisijom podijele informacije o svojim nacionalnim pristupima i inicijativama kao doprinos navedenim Komisijinim aktivnostima praćenja i izvješćivanja.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće

Predsjednik/Predsjednica
